

ועוד מעשה, בההוא נכרי דהוה קאמר ואזיל:
מאן איכא בי חסא, טבע חסא! והיתה
 טביעתו במים שאין להם סוף.

אמר רב נחמן בלשון שבועה, כדי לאמת את
 הדבר: **האלקים! אכלו כוורי הדגים לחסא,**
 שטבע.

ומדיבוריה דרב נחמן, שנשבע שאכלוהו
 הדגים, ולא אמר מי יתן שיעלה חסא מן
 המים וינצל, היתה אשתו בטוחה שהוא מת.

אזלא דביתהו דחסא, ואינסבא.

ולא אמרו לה חכמים דבר, ולא מידי, ולא
 כלום יכלו לומר לה, שלא יכלו להוציאה
 מבעלה על אף שלא הורה לה רב נחמן
 הוראת היתר, שהרי הוא טבע במים שאין
 להם סוף.

אמר רב אשי, שמע מינה ממעשה זה, כי הא
 דאמור רבנן "מים שאין להם סוף — אשתו
 אסורה", הני מילי לכתחלה, שאין מתירים
 לה להנשא.

אבל אי נסיב — לא מפקינן לה מיניה.

איכא דאמרי:

אנסבה רב נחמן עצמו לדביתהו, על אף
 שטבע במים שאין להם סוף.

כי אמר רב נחמן: **חסא — גברא רבה**
איתה, הוא היה אדם מפורסם.

אם איתא אירע דסליק, שיצא מהמים —
קלא אית ליה למילתא. ואם אין קול, סימן
 הוא שלא יצא מהמים.

ולמסקנה, דוחה הגמרא את דבריו של רב
 נחמן לפי הלשון השניה:

ולא היא!

אלא, **לא שנא גברא רבה, לא שנא לאו**
גברא רבה, רק דיעבד, אם הלכה אשתו
ונישאה ללא הוראת היתר, אין, היא נשאת
אצל בעלה השני.

אבל לכתחלה לא משיאים אותה.

ההוא עובד כוכבים דהוה קאמר ליה
 לישראל: **קטול קצוץ אספסתא שחת, ושדי**
והטל אותה לחיואי לבהמותי בשבתא. ואי
לא — קטילנא לך כדקטילנא לפלוני בר
ישראל, דאמרי ליה: בשיל לי קדירה בשבת,
ולא בשיל לי, וקטילתיה.

שמעא דביתהו, אשתו של אותו פלוני שאמר
 עליו הגוי שהרגו, **ואתאי לקמיה דאביי,**
 לשאול אם מותרת היא להנשא לאחר על פי
 דבריו של הנכרי.

שהיתה, **תלתא ריגלי.** השהה אביי את קכב-א
 המענה לשאלתה של האשה עד ששהתה
 אצלו במשך שלשה רגלים, שבהם נקבצים
 יחד תלמידי חכמים, והיתה שואלת מהם מה
 הוא דינה.

אמר לה רב אדא בר אהבה: **זיל לכי לקמיה**
דרב יוסף, דחריף פכינא. שסכינו חריף,
 ומשל הוא, שיחתוך את דינך מהר, ולא
 ישהה אותך כאביי.

אזלה קמיה. **ופשט רב יוסף את דינה של**
אשה זו לאיסור, מהא מתניתין:

עובד כוכבים שהיה מוכר פירות בשוק,

מעשה באחד שעמד על ראש ההר, ואמר: איש פלוני בן פלוני ממקום פלוני מת. הלכו ולא מצאו שם אדם, ובכל זאת השיאו את אשתו.

ישוב מעשה בצלמון, באחד שאמר: אני איש פלוני בן איש פלוני, נשכני נחש והרי אני מת.

והלכו ולא הכירוהו, והלכו והשיאו את אשתו.

גמרא:

אמר רבה בר שמואל: תנא, בית שמאי אומרים: אין משיאין על פי בת קול, ובית הלל אומרים: משיאין על פי בת קול.

ופרכינן: מאי קמ"ל רבה בשם שמואל, האם הוא בא להשמיענו שכך היא ההלכה? והרי מתניתין היא, ששנינו בה את דברי בית הלל, ויודעים אנו שהלכה כמותם!

ומשנינן: הא קמ"ל שמואל, דאי משתכחת סתמא משנה האומרת דאין משיאין — תדע שבית שמאי היא, ואין הלכה כמותה.

שנינו במשנה: והלכו ולא מצאו.

ופרכינן: ודלמא שד הוה?

אמר רב יהודה אמר רב: בכגון שראו לו בתחילת צעקתו דמות אדם.

ופרכינן: אינהו, השדים, נמי דמו דומים הם לבני אדם!?

ואמר פירות הללו של ערלה הן, של עזיקה הן [באו מארץ ישראל, ממקום הקרוי עזקה והם משובחים], של נטע רבעי הן — לא אמר כלום, ואין לחשוש להם לא משום ערלה, ולא משום טבל, ולא משום נטע רבעי, והם מותרים כי הלך אחר רוב פירות היתר, היות והוא לא נתכוון באמירתו אלא להשביח מקחו.

והוא הדין באשה זו, לא התכוון הגוי לומר שהרג את בעלה, אלא רק רצה לאיים על אדם זה שיקצור עבור בהמותיו מספוא.

אבא יודן איש צידן אמר: מעשה בישראל ועובד כוכבים שהלכו בדרך, ובא עובד כוכבים ואמר: חבל על יהודי שהיה עמי בדרך, שמת בדרך וקברתיו, והשיאו אשתו.

וישוב מעשה בקולר חבורה של בני אדם שהיו מהלכין לאנטוכיא, ובא עובד כוכבים אחד ואמר: חבל על קולר של בני אדם, שמתו וקברתים, והשיאו את נשותיהם.

וישוב מעשה בששים בני אדם שהיו מהלכין לכרכום ביתר, ובא עובד כוכבים ואמר: חבל על ששים בני אדם שהיו מהלכין בדרך ביתר, שמתו וקברתים, והשיאו את נשותיהם.

מתניתין:

מעדיין העדים על מותו של אדם אפילו אם בדקוהו וזיהו אותו רק לאור הנר ולאור הלבנה.

ומשיאין אשה אפילו על פי בת קול הצועקת פלוני מת, מבלי שיראו וידעו מי הוא הצועק כן.

ומשנינן: דחזו ליה, שראו שיש לו בבואה, צל, ולשדים אין צל.

ומקשינן: ואינהו נמי, השדים, הרי אית להו בבואה!

ומשנינן: דחזו ליה "בבואה דבבואה", צל של הצל, וזה אין לשדים.

ומקשינן: ודלמא לדידהו לשדים אית להו בבואה דבבואה!

אמר רבי חנינא, אמר לי יונתן שירא [שמו של שד, או של אדם הבקי בשדים]: בבואה אית להו, בבואה דבבואה לית להו.

ופרכינן: ודלמא צרה של אשה זאת הואי הקול הצועק, והתכונה לקלקלה ולא נאמין לה!?

ומשנינן: כמו שאמר תנא דבי רבי ישמעאל בענין הגט, שבשעת הסכנה, כגון שהיה אדם מושלך בבור ונוטה למות, כותבין ונותנין על פי קריאתו מהבור שיתנו גט לאשתו, אף על פי שאין מכירין אותו, וגם כאן סומכים על עדות הקול ולא חוששים שמא זו היא מזימה של צרתה, כי אחרת היא תשאר עגונה.

מתניתין:

אמר רבי עקיבא: כשירדתי לנהרדעא כדי לעבר שם את השנה, מצאתי נחמיה, איש בית דלי, ואמר לי: שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד, אלא יהודה בן בבא.

ונמיתתי ואמרתי לי: אכן, בן הדברים.

אמר לי, אמור להם משמי: אתם יודעים שהמדינה משובשת בגיטות, ולכן איני יכול לעלות לארץ ישראל ולהעיד בפניהם את אשר מקובלני מרבן גמליאל הזקן, שמשיאין את האשה על פי עד אחד.

וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי גמליאל, נכדו של רבן גמליאל הזקן, שמח לדברי, ואמר: מצאנו חבר לרבי יהודה בן בבא.

מתוך הדבר נזכר רבי גמליאל שנהרגו הרोगים בתל ארזא, והשיא רבי גמליאל נשותיהן על פי עד אחד.

והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד, מפי עבד, מפי אשה, מפי שפחה.

רבי אליעזר ורבי יהושע אומרים: אין משיאין את האשה על פי עד אחד.

רבי עקיבא אומר: לא ע"פ אשה, ולא על פי עבד, ולא על פי שפחה, ולא על פי קרובים.

גמרא:

ותמהה הגמרא: וכי סבר רבי עקיבא שע"פ אשה לא משיאים את אשתו?

והתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא: אשה נאמנת להביא גיטה מחוץ לארץ, ולהעיד עליו שבפניה הוא נכתב ונחתם, מק"ו: ומה חמשת הנשים, שאמרו עליהן חכמים [בפרק זה ק"ו א] שאין הן נאמנות לימור מת בעלה — בכל זאת נאמנות הן להביא גיטיהן, ולומר שבפניהם נכתבו ונחתמו —

הפונדקית מסיחה כך לפי תומה, והוציאה להם מקלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו.

גמרא:

ומבאר הגמרא את דבריהם של חכמים: קכב-ב מאי גריעותא דפונדקית, עד שאמרו לו וכי לא תהא כהנת כפונדקית?

אמר רב כהנא: פונדקית זאת, עובדת כוכבים היתה.

ומסיחה לפי תומה היתה: זה מקלו וזה תרמילו, וזה קבר שקברתיו בו.

וכן תני אבא בריה דרב מניומי בר חייא: פונדקית עובדת כוכבים היתה, ומסיחה לפי תומה היתה: זה מקלו וזה תרמילו, וזה קבר שקברתיו בו.

ומקשה הגמרא: והא "איה חברנו" קאמרי לה?!?

ומוכח ששאלו אותה, ולא היה זה מסיח לפי תומו.

ומתרצת הגמרא שכך היה המעשה: כיון דחזיתנהו, שראתה אותם כשהם חוזרים בכיא. והיינו, שתחילת הדברים היתה מצידה, כמסיחה לפי תומה.

ואז אמרו לה: איה חברנו?

אמרה להם: מת וקברתיו.

תנו רבנן: מעשה באדם אחד שבא להעיד על האשה, שמת בעלה, לפני רבי טרפון.

אמר לו: בני, היאך אתה יודע בעדות אשה זו?

אשה זו, שנאמנת לומר מת בעלה ולהתיר בכך את עצמה להנשא —

אינו דין שנאמנת גם להביא גיטה ולהעיד עליו.

ומדייקת הגמרא מדבריו של רבי עקיבא בברייתא:

רק חמשת הנשים שאמרו חכמים, הוא דלא מהימני להעיד על מות בעלה. הא אשה בעלמא, שאינה מחמשת אותן נשים — מהימנא!

ומשינן: לא קשיא:

כאן קודם שהחזיקו להשיא על פי אשה.

כאן לאחר שהחזיקו להשיא על פי אשה.

מתניתין:

אמרו לו חכמים לרבי עקיבא: מעשה בבני לוי, שהלכו לצוער עיר התמרים, וחלה אחד מהם, והביאוהו בפונדק, והמשיכו בדרכם.

ובחזרתם אמרו לפונדקית הנכרית: איה חברנו?

נומית אמרה להם: מת, וקברתיו. והשיאו את אשתו.

וכי לא תהא בת ישראל או כהנת נאמנת כמו אותה פונדקית?

אמר להו: לכשתהא בת ישראל או כהנת מביאה ראיה כפונדקית הזאת, היא אכן תהא נאמנת.

כי לא על עדותה סמכו, אלא היתה